

14.11.2023

Nowy miejski szlak spacerowy

Przed kilkoma dniami został wyznaczony i oznakowany oraz opisany nowy miejski szlak spacerowy.

To Żywiecki Szlak Oręża Polskiego, który będzie przypominał o zasługach osób związanych z naszym miastem, dzięki którym możemy cieszyć się wolnością każdego dnia. Niech ten szlak przypomina o wielkich chwilach w dziejach polskiego oręża przez cały rok. Powstał on we współpracy Urzędu Miejskiego w Żywcu z Polskim Towarzystwem Turystyczno – Krajoznawczym.

Poniżej opis przebiegu szlaku i punktów na jego trasie przygotowany przez przewodnika beskidzkiego pana Grzegorza Szczepaniaka, jednego z twórców szlaku.

Żywiecki Szlak Oręża Polskiego (kolor biało-czerwony)

TRASA: Dworzec kolejowy w Żywcu-Zabłociu – Kościół Św. Floriana – ulica Dworcowa – most na Sole – Skwer Narodowych Sił Zbrojnych – Pomnik Żołnierzy Polskich – Miejskie Centrum Kultury w Żywcu (dawna Siedziba „Sokoła”) – Muzeum Czynu Zbrojnego Żywiecczyzny – Pomnik Grunwaldzki – budynek Sądu Rejonowego (dawniej siedziba Dyrekcji Dóbr Żywieckich Habsburgów) – Park Zamkowy – Pałac Habsburgów – Ławeczka Księżnej Alicji Habsburg – Rynek – Starostwo Powiatowe (Pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego) – Aleja Piłsudskiego – Kościół i Cmentarz p.w. Przemienienia Pańskiego – Zespół Szkół Agrotechnicznych i Ogólnokształcących w Żywcu Moszczanicy / Dwór Kępińskich w Moszczanicy.

- Długość trasy: ok. 6,7 km, czas przejścia ok. 2 godz. 15 min.

Szlak powstał na przełomie października/listopada 2023 roku i przebiega przez miejsca upamiętniające czyny niepodległościowe i zbrojne, w które zaangażowani byli mieszkańcy Żywca i Żywiecczyzny. Powstał więc dla uczczenia i upamiętnienia dążeń patriotycznych i niepodległościowych z okresu I i II Wojny Światowej oraz walk o odzyskanie suwerenności przez żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych po 1945 roku.

Szlak Śladami Oręża Polskiego po Żywcu rozpoczyna się przy dworcu kolejowym w Żywcu-Zabłociu. W tym miejscu, obok głównego wejścia w 1989 roku została zamontowana tablica pamiątkowa, związana z wyjazdem do walki o wolną Polskę 400-stu osobowy oddział II Kompanii Strzelców i Sokołów pod dowództwem Tadeusza Jąnicza. Należy pamiętać również o tym, że to tutaj swoje pierwsze kroki na Ziemi Żywieckiej w 1934 roku postawił Marszałek Polski Józef Piłsudski.

Z początku szlak przebiega wraz ze szlakiem niebieskim, tj. Miejskim Szlakiem Właścicieli Miasta Żywca, przechodząc na drugą stronę ulicy Dworcowej tuż obok Kościoła p.w. Św. Floriana, z którym był związany jego budowniczy i wieloletni proboszcz Ks. Prałat Stanisław Słonka. W czasie okupacji niemieckiej ksiądz Stanisław Słonka był zaangażowany w działalność konspiracyjną w Armii Krajowej (był jej kapelanem), a wnętrza niewykończonej wówczas świątyni wykorzystywane były do przechowywania broni i prasy podziemnej.

Dalej Szlak prowadzi wzdłuż ulicy Dworcowej, aż dochodzi do budynku z numerem 2. W budynku tym w czasach II Wojny Światowej znajdowało się Gestapo, a w latach 1945 – 1956 mieściła się tutaj siedziba Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego. To tutaj byli więzieni i torturowani mieszkańcy Żywiecczyzny walczący z okupantem, a w czasach powojennych walczący o wolną, suwerenną i niepodległą Polskę. Fakty te upamiętnia tablica umieszczona na elewacji budynku. Obecnie z uwagi na remont budynku tablica jest zdjęta, jednak Żywiecka Fundacja Rozwoju, która jest właścicielem budynku zadeklarowała jej powrót na dawne miejsce po zakończeniu remontu.

W dalszej części trasa szlaku przechodzi przez nowy most na Sole zbudowany w roku 2015 i przed Placem Grunwaldzkim skręca w lewo w Aleję Legionów, doprowadzając nas do Skweru Narodowych Sił Zbrojnych. Właśnie w tym miejscu w dniu 24 września 2006 roku, w 60-tą rocznicę śmierci zamordowanych przez Urząd Bezpieczeństwa 167 żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych z Oddziału „Bartka”, odsłonięto pomnik upamiętniający to tragiczne wydarzenie. W ten sposób mieszkańcy Żywca i Żywiecczyzny oddali cześć żołnierzom Narodowych Sił Zbrojnych, a także poległym i pomordowanym, którzy poświęcili swoje życie w obronie ojczyzny przed komunistycznym zniewoleniem.

W niedalekiej odległości od Skweru Narodowych Sił Zbrojnych znajduje się gmach Miejskiego Centrum Kultury w Żywcu, w którym mieściła się siedziba żywieckiego „Sokoła”. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” było jednym z największych towarzystw społeczno-kulturalnych, które na przełomie XIX i XX wieku działało w Galicji. Wychowankowie drużyn „Sokoła” brali czynny udział w walkach w czasie I Wojny Światowej, w tym w Legionach Polskich, które odegrały dużą rolę w

odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

Naprzeciw głównego wejścia do gmachu Miejskiego Centrum Kultury znajduje się Muzeum Czynu Zbrojnego Żywiecczyny. Powstało ono w 2011 roku z inicjatywy członków Żywieckiego Klubu Miłośników Oręża Polskiego „Lech”, przy wsparciu władz miejskich. Muzeum mieści się w poniemieckim schronie przeciwlotniczym (Luftschutz Räume), wybudowanym w czerwcu 1944 roku. Znajdująca się w muzeum ekspozycja składa się z pozyskanych ze zbiorów prywatnych przedmiotów, ukazujących udział mieszkańców Żywiecczyny w konfliktach zbrojnych w XX wieku, tj. od I Wojny Światowej poprzez wojnę polsko-bolszewicką, wojnę polsko-czechosłowacką, aż po II Wojnę Światową.

Dalej szlak przebiega obok Pomnika Żołnierzy Polskich, wzniesionego w 1963 roku według projektu artysty-rzeźbiarza z Bielska-Białej - Antoniego Biłkę. Pomnik ten upamiętnia walkę żołnierzy Wojska Polskiego na różnych frontach II Wojny Światowej.

Z tego miejsca szlak prowadzi w kierunku ulicy Kościuszki i przechodzi obok Pomnika Grunwaldzkiego, pierwotnie wybudowanego w 1910 roku, w 500-setną rocznicę bitwy pod Grunwaldem. Pomnik ten został zburzony w czasie II Wojny Światowej, a odbudowany w 2005 roku.

Szlak kontynuowany jest w dalszej części ulicą Kościuszki. Przechodząc obok Sądu Rejonowego w Żywcu skręca w prawo, kierując się do Parku Zamkowego. Szlak prowadzi obok Pałacu Habsburgów i ławeczki księżnej Alicji Habsburg. Rodzina żywieckich Habsburgów zasłynęła z patriotycznej postawy w okresie kształtowania się państwa polskiego po 1918 roku oraz w czasie II Wojny Światowej. W 1918 roku Karol Olbracht Habsburg zaciągnął się do Wojska Polskiego. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Po jej zakończeniu otrzymał z rąk Marszałka Józefa Piłsudskiego Krzyż Walecznych. We wrześniu 1939 roku ich żywiecką posiadłość zajęło niemieckie Gestapo. Karol Olbracht został aresztowany i więziony, a następnie internowany aż do 1945 roku. Zarówno on, jak i jego żona Alicja zadeklarowali polskie obywatelstwo i nie zgodzili się na podpisanie volkslisty, która umożliwiłaby im bezpieczne życie i utrzymanie posiadłości rodzinnych. Podczas II Wojny Światowej księżna Alicja Habsburg działała w szeregach Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej. Za swoją patriotyczną postawę w czasie II Wojny Światowej, została w 1946 roku odznaczona Krzyżem Walecznych. Na wniosek Bora Komorowskiego otrzymała również Honorową Odznakę za Działalność w Konspiracji. W maju 2023 roku Prezydent RP Andrzej Duda pośmiertnie odznaczył Alicję Habsburg Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, a jej męża, Karola Olbrachta Habsburga Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski. Odznaczenia te od 2 listopada 2023 roku znajdują się w żywieckiej Konkatedrze NNMP w Żywcu w kaplicy Matki Bożej Częstochowskiej po stronie prawej obok tablicy epitafijnej Maksymiliana Olbrachta Habsburga.

Z Parku Zamkowego Żywiecki Szlak Oręża Polskiego wychodzi przejściem obok Kawiarenki „Przystań”, by po kilkudziesięciu metrach znaleźć się obok Dzwonnicy i drogowskazów ze szlakami miejskimi. Na Dzwonniczy zamontowano kilka tablic pamiątkowych, w tym tablicę dla upamiętnienia poległych legionistów miasta Żywca, oraz tablica pamiątkowa dedykowana poległym mieszkańcom miasta Żywca w wojnie obronnej 1919-1920. Szlak przechodzi przez Rynek, na którym znajduje się fontanna Św. Floriana z tablicą upamiętniającą przysięgę i wymarsz 127 żołnierzy legionistów – synów Żywca i Ziemi Żywieckiej w sierpniu 1914 roku pod dowództwem por. Leonarda Rybarskiego.

Po opuszczeniu Rynku trasa Szlaku Oręża prowadzi ulicą Krasińskiego i przechodzi obok gmachu Starostwa Powiatowego w Żywcu. Przed siedzibą Starostwa w dniu 11 listopada 2016 roku odsłonięto popiersie marszałka Józefa Piłsudskiego. Obelisk powstał z inicjatywy Grupy Patriotycznej „Most Pamięci”.

Dalsza trasa szlaku prowadzi przez aleję Piłsudskiego i dochodzi do skrzyżowania z ulicą Andrzeja Komonieckiego. Tutaj, obok stacji benzynowej stoi pomnik zamordowanych 11 Polaków, którzy zostali w tym miejscu powieszeni przez niemieckiego okupanta w Wielki Czwartek, 2 kwietnia 1942 roku.

Skręcając w ulicę Andrzeja Komonieckiego szlak dochodzi pod Cmentarz Parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego. W żywieckiej nekropolii, wśród prawie 9 tysięcy nagrobków, można znaleźć wiele grobów Żywczan, którzy poświęcili swe życie dla ojczyzny. Na cmentarzu tym można odwiedzić m.in. pomnik legionistów oraz ich mogiły, pomnik żołnierzy C.K. Armii - mieszkańców Żywca i Żywiecczyny, grobowiec żołnierzy polskich z września 1939 roku.

Po opuszczeniu cmentarza szlak biegnie w kierunku wschodnim do Moszczanicy i po ok. 1,5 km dochodzi do zabudowań Zespołu Szkół Agrotechnicznych i Ogólnokształcących im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Tuż obok budynków szkolnych znajduje się Dwór Kępińskich. W tym dworku w okresie od 8 września do 10 października 1934 roku wypoczywał ciężko chory marszałek Józef Piłsudski. W Moszczanicy po przejściu prawie 7 km kończy się bieg Żywieckiego Szlaku Oręża Polskiego. W trakcie wędrówki tym szlakiem można odwiedzić kilkanaście miejsc związanych z patriotycznymi czynami Żywczan i mieszkańców Żywiecczyny. Przemierzając ten szlak oddajemy hołd tym wszystkim, którzy przyczynili się do tego, że możemy dzisiaj żyć w wolnej i niepodległej Polsce.

Autorzy szlaku: koncepcja całości: Mariusz Hujdus, autor przebiegu i opisu szlaku: Grzegorz Szczepaniak, znakowanie w terenie: Monika Ponikiewska, Michał Kusiak. Zdjęcia: Grzegorz Szczepaniak.

